

*Matsaidova Sayyora Xudayberganovna,
Urganch davlat universiteti, "Geografiya" kafedrasida dotsent,
pedagogika fanlari nomzodi, dotsent
Sobirova Nodira Jumanazar qizi
Urganch davlat universiteti, "Geografiya" yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

*Матсаидова Сайёра Худайбергановна,
Ургенский государственный университет, доцент кафедры
"География", кандидат педагогических наук, доцент
Собирова Нодира Жуманазар кизи,
Урганчский государственный университет,
студент 2-го курса направления "География"*

*Matsaidova Sayyora Xudayberganovna,
Urgench state university, Associate Professor of the "Geography"
Department, candidate of pedagogical sciences, associate professor
Sobirova Nodira Jumanazar kizi,
Urgench state university, student of the 2nd stage of the "Geography" course*

**IQTISODIY VA IJTIMOIIY GEOGRAFIYA KURSLARINI
O'QITISHDA DAVLATLARDA YASHOVCHI XALQLARNING
O'ZIGA XOS URF-ODATLARI VA AHAMIYATI**

**В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КУРСАХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ И
СОЦИАЛЬНОЙ ГЕОГРАФИИ ОСОБЕННОСТИ ОБЫЧИЕ
И ЗНАЧЕНИЕ НАРОДОВ, ПРОЖИВАЮЩИХ В СТРАНАХ**

**IN TEACHING COURSES OF ECONOMIC AND SOCIAL
GEOGRAPHY THE SPECIFIC CUSTOMS AND SIGNIFICANCE OF
THE PEOPLE LIVING IN THE COUNTRIES**

Annotatsiya. Ushbu maqolada iqtisodiy va ijtimoiy geografiya kurslarini o'qitishda davlatlarda yashovchi xalqlarning o'ziga xos urf-odatlarini ko'rsatilgan. Jumladan, urf-odatlar har bir jamiyat va millat uchun muhim ahamiyati yoritilgan. maqolada O'zbekiston, Yaponiya, Nikaragua, Hindiston, Italiya bayramlari, urf-odatlarini jamiyat hayotidagi roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Madaniy an'analar, Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya, milliy identitet, "Hanami" an'anasi, "La Griteria" festivali, "Diwali" bayrami, "Navro'z" bayrami, "Karneval" festivali, iqtisodiy hayot

Аннотация. В этой статье преподавание курсов экономической и социальной географии показаны уникальные традиции народов,

проживающих в странах. В частности, подчеркивается важное значение обычае для каждого общества и нации. В статье раскрывается роль праздников и традиций Узбекистана, Японии, Никарагуа, Индии, Италии в жизни общества.

Ключевые слова: *Культурные традиции, экономическая и социальная география, национальная идентичность, традиция «Ханами», фестиваль «Ла Гритерия», праздник «Дивали», праздник «Навруз», фестиваль «Карнавал», экономическая жизнь*

Abstract. *In this article, teaching courses in economic and social geography The unique traditions of the peoples living in the countries are shown. In particular, the importance of customs for every society and nation is emphasized. The article reveals the role of holidays and traditions of Uzbekistan, Japan, Nicaragua, India, Italy in the life of society.*

Key words: *Cultural traditions, economic and social geography, national identity, Hanami tradition, La Griteria festival, Diwali holiday, Navruz holiday, Carnival festival, economic life*

Har bir davlat o'zining urf-odatlarini va madaniy an'alariga ega, bu esa iqtisodiy va ijtimoiy geografiya ta'limida muhim rol o'ynaydi. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyani o'rgatishda xalqlarning o'ziga xos urf-odatlarini o'rganish, talabalarga mintaqalararo farqlarni tushunishga yordam beradi. Ushbu maqolada, davlatlarda yashovchi xalqlarning o'ziga xos urf-odatlarini va ularning iqtisodiy hayotga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Urf-odatlar - bu millat yoki xalqning tarixiy tajribalari asosida shakllangan, o'zaro munosabatlar va hayotiy faoliyatlarini belgilovchi qoidalar va an'alarini o'z ichiga oladi. Ushbu urf-odatlar ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarga ta'sir etadi, shuning uchun o'qitish jarayonida ularni hisobga olish juda muhimdir.

Urf-odatlar har bir jamiyat va millat uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy sohalarda o'z ifodasini topadi. Ularni o'rganish, faqatgina tarixiy ma'lumotlarni to'plashdan iborat emas, balki zamonaviy hayotda ulardan qanday foydalana olishimizni ham anglatadi. Ushbu maqolada urf-odatlarini o'rganishning ahamiyati, ular orqali milliy

yaxlitlikni mustahkamlash, iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish va madaniyatni saqlab qolish jarayonlari ko'rib chiqiladi.

Urf-odatlar milliy identitetni belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Har bir xalqning o'ziga xos urf-odatlari, an'analar va tarixiy tajribalari mavjud bo'lib, ular millatning o'ziga xosligini shakllaydi. Urf-odatlar va an'analarni o'rganish xalqimizning o'ziga xosligini, madaniy boyliklarini saqlab qolishning muhim vositasidir

Urf-odatlar jamiyat ichidagi ijtimoiy birligini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Ular orqali odamlar o'zaro aloqalarini o'rnatadilar va bir-birlariga mehr-muhabbat ko'rsatadilar. An'analar ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi, bu esa jamiyatda barqarorlikni ta'minlaydi

Urf-odatlar orqali bayramlarda yoki tantanalarda odamlar bir joyga to'planib, birgalikda vaqt o'tkazadilar. Bu esa ijtimoiy hamjihatlikni oshiradi.

Urf-odatlar iqtisodiy faoliyat va rivojlanishda ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, yuqori sifatli mahalliy mahsulotlarni yaratish va ishlab chiqarishga kirish, urf-odatlar bilan bog'liq bayramlar davomida amalga oshiriladi. Mahalliy urf-odatlar iqtisodiyotni rag'batlantirishda muhim o'rin tutadi, chunki ular mahalliy ishlab chiqarish va savdoga ijobiy ta'sir ko'rsatadi

Urf-odatlarni o'rganish, shuningdek, madaniy merosni saqlash va rivojlantirishga ham xizmat qiladi. O'zbekistonda xalq san'atlari va hunarlarini saqlab qolishda urf-odatlarning roli beqiyosdir. Urf-odatlar va xalq san'atlari o'rtasidagi bog'liqlik madaniyatimizni boyitadi va kelajak avlodlarga yetkazishning asosidir. Ular madaniy merosimizni yanada boyitishga xizmat qiladi.

Urf-odatlarni o'rganish orqali boshqa xalqlar bilan o'zaro qiyoslash va o'rganish imkoniyatlari paydo bo'ladi. Bu jarayon, turli xalqlar o'rtasidagi madaniy muloqotni rivojlantiradi va o'zaro tushunishni oshiradi. Har bir xalqning urf-odatlari o'ziga xos, lekin ular orqali umumiy insoniy qadriyatlarni kashf etish imkoniyatini beradi.

Urf-odatlarni o'rganish jamiyat hayotida muhim ahamiyatga ega. Ular nafaqat milliy identitetni saqlash, balki iqtisodiy rivojlanishga, ijtimoiy birlik va madaniy merosni saqlashga ham hissa qo'shadi. Shunday qilib, urf-odatlar bilan tanishish va ularni o'rganish jarayoni, kelajak avlodlar uchun ham katta ahamiyatga ega bo'ladi.

Tadqiqot ishimizda bir necha davrlar urf-odatlariga misollar keltiramiz:

Yaponiya: Yapon madaniyatida "Hanami" an'anasini keltirish mumkin, bu an'ana sakura gullarini kuzatish bilan bog'liq. Hanami ijtimoiy aloqalarni kuchaytirish va tabiatga bo'lgan hurmatni oshirishga xizmat qiladi [3].

Bu an'ana, turizmni rivojlantirishga ham yordam beradi, chunki ko'plab mahalliy va xorijiy sayyohlar bu davrda Yaponiyaga keladi.

Nikaragua: Nikargualiklar uchun "La Griteria" festivalining ahamiyati katta. Festival har yili noyabr oyida o'tkazilib, oilalarning birlashishini kuchaytiradi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi. "La Griteria" nafaqat diniy axloqiy qadriyatlarni inobatga olib, balki iqtisodiy faollikni ham oshiradi" [4].

Hindiston: Hindistonda "Diwali" bayrami, xilma-xil madaniyat va etnik guruhlarining o'ziga xosligini namoyish etadi. Diwali davrida yashirin bo'lgan iqtisodiy faoliyatlar (savdo va migratsiya) bu bayramni nishonlashda muhim ahamiyatga ega. Diwali davrida xaridlarning ko'payishi savdo nuqtai nazaridan mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir qiladi [5,6].

Urf-odatlar nafaqat ijtimoiy hayotga, balki iqtisodiy faoliyatga ham ta'sir etadi. Madaniy tadbirlar, bayramlar va mahalliy an'analar iqtisodiy resurslarning qanday taqsimlanishini belgilaydi. O'quvchilar urf-odatlar orqali iqtisodiy hayotning turli jihatlarini chiqurroq anglash imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Urf-odatlar har bir jamiyatning muhim bir qismi bo'lib, ularning iqtisodiy hayotga ta'siri o'zaro munosabatlar, savdo, turizm va ijtimoiy barqarorlik nuqtai

nazaridan ko'rinadi. Ushbu maqolada urf-odatlarining iqtisodiy hayotga ta'siri keng tahlil qilinadi, shuningdek, o'quvchilarga bu jarayonlarni yanada chuqurroq tushunishga yordam beradigan misollar keltiriladi.

Urf-odatlar, asosan, iqtisodiy resurslarining taqsimlanishini belgilaydi. Masalan, O'zbekistonda "Navro'z" bayrami, yangi yilni nishonlash bilan bog'liq an'analar iqtisodiy faoliyatni rag'batlantiradi. "Bayram kuni xaridlar yildan-yilga ko'payib bormoqda, bu esa savdo va xizmat ko'rsatish sohasidagi faoliyatni shiddat bilan oshiradi" [1].

Shuningdek, turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Misol uchun, Italiyada "Karneval" festivali har yili turistlarni jalb qiladi. Bu festival nafaqat ijtimoiy hayotni boyitadi, balki iqtisodiy rivojlanishga ham hissa qo'shadi. "Karneval dasturi qatnashchilarning harajatlarini ko'paytiradi va mahalliy iqtisodiyotga kuchli ta'sir ko'rsatadi" [2].

Urf-odatlar orqali mahalliy mahsulotlarda talab oshishi mumkin. Masalan, Hindistonda "Makar Sankranti" bayrami oziq-ovqat mahsulotlarini talab qilishda muhim rol o'ynaydi. "Bayram davrida qishloq xo'jaligi mahsulotlari, xususan, don va yangi mevalar uchun talab yuqori bo'ladi". Bu esa qishloq aholisining iqtisodiy farovonligini oshiradi.

Urf-odatlar ijtimoiy tizimni mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Xalqchil an'analar va urf-odatlar, ko'pincha, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. "Urf-odatlar ijtimoiy barkamollikni va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi, chunki ular aholi o'rtasida o'zaro hurmat va hamjihatlikni mustahkamlaydi".

Shuningdek, savdo-sotiq va xizmatlar sohasida yangi imkoniyatlar yaratiladi. "Yangi urf-odatlar va an'analar, odatda, bozorning yangi segmentlarini ochadi va iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytiradi"

Urf-odatlar iqtisodiy hayotga ta'siri ko'p jihatdan ko'rinadi. Mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishi, savdo faoliyati va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda urf-odatlar muhim rol o'ynaydi. O'qitish jarayonida bu jihatlarni

hisobga olish talabalarni mintaqalararo farqlarni yaxshi tushunishga va iqtisodiy jarayonlarni mukammal anglashga yordam beradi.

Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya kurslarida urf-odatlarining ahamiyatini tushunish, talabalarga muhim ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Davlatlardagi urf-odatlar va an'analar, ularning iqtisodiy hayotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun ularni o'rganish beqiyos ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Adambayev U,X. NAVRO‘Z BAYRAMI VA UNING ETNOMADANIY AHAMIYATI. Academic Research in Educational Sciences Volume 3 | Issue 2 | 2022.
2. Assessing the Economic Impact of Lockdowns in Italy: A Computational Input-Output Approach* Severin Reissla Alessandro Caiania† Francesco Lampertib,c Mattia Guerinid,b Fabio Vannie Giorgio Fagiolob Tommaso Ferraresif Leonardo Ghezzif Mauro Napoletanog,e,b Andrea Roventinib,e. ASSESSING THE ECONOMIC IMPACT OF LOCKDOWNS IN ITALY: A COMPUTATIONAL INPUT-OUTPUT APPROACH. March 22, 2021
3. Gilberto Mejía Salazar. The Cherry Blossom and its Influence on Japanese Culture Autonomous University of Nayarit. Japanese Society and Culture Volume 4 Article 12. 3-31-2022.
4. U.S. Policy. Nicaragua in Brief: Political Developments in 2021. Updated December 28, 2021.
5. Sharma, P. (2023). Agricultural Products Demand During Makar Sankranti in India. Indian Agricultural Economics, 18, 15-20.
6. INDIA Unity in Cultural Diversity. National Council of Educational Research and Training, 2018.
7. Anthropogenic transformation of oasis landscapes in Khorezm Province, Uzbekistan: A geocological analysis. Abror Khaitbaev, Kuvondik Yarashev, Yunus Karimov, Maqsud Nazarov. E3S Web Conf. 497 02043 (2024)